

DOI 10.26886/2414-634X.3(39)2020.4

UDC 378:376.5(73)

**PARTNERSHIP BETWEEN UNIVERSITIES, SCHOOLS AND
PUBLIC ORGANIZATIONS IN TEACHER PREPARATION FOR GIFTED
CHILDREN (US EXPERIENCE)**

Ya. Belmaz, Doctor of Pedagogic Sciences, Full Professor

<https://orcid.org/0000-0002-8823-640X>

e-mail: yaroslava_belmaz@ukr.net

Municipal Establishment «Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy» of
Kharkiv Regional Council, Ukraine, Kharkiv

The article deals with the problem of gifted children. It focuses on the teacher preparation for gifted children. The author analyses the American experience of partnership between universities, schools and public organization in the process of teacher preparation for work with gifted and talented children.

It is stated that in the United States, reform of partnerships between different organizations in the preparation of teachers for work with gifted children begins at the level of university training programs for such teachers, extends to schools, where teachers with gifted children work, and further covers the society as a whole.

Key words: gifted children, teacher preparation, university training program, partnership, public organization, school.

доктор педагогічних наук, професор, Бельмаз Я. М., Співпраця університетів, шкіл і громадських організацій у процесі підготовки вчителів до роботи з обдарованими дітьми (досвід США) / Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Україна, Харків.

У статті розглядається питання обдарованих дітей. Увага фокусується на підготовці вчителів до роботи з обдарованими дітьми. Автор аналізує американський досвід співпраці університетів, шкіл та громадських організацій в процесі підготовки вчителів до роботи з обдарованими та талановитими дітьми та молоді

Було визначено, що у США реформа партнерських відносин між різними організаціями при підготовці вчителів для роботи з обдарованими дітьми починається на рівні університетських програм підготовки таких педагогів, розповсюджується на загальноосвітні навчальні заклади, в яких працюють учителі з обдарованими дітьми і далі охоплює суспільство в цілому, що відбивається в організаційній звітності.

Ключові слова: обдаровані діти, підготовка вчителів, університетські програми підготовки, співпраця

Вступ. Сьогодні спостерігається інтерес учених-педагогів (І. Бабенко, О. Бевз, Ю. Пивовар, О. Бочарова, П. Тадеєв, Н. Тілічко та інші) до досвіду високорозвинених країн світу з питань обдарованості та підготовки вчителів до роботи з обдарованими і талановитими дітьми. Заслуговує на увагу американська модель професійної підготовки педагогів, оскільки в цій країні протягом тривалого часу ведеться цілеспрямована робота з обдарованими учнями. Для задоволення освітніх потреб обдарованих учнів у США були створені програми для роботи з обдарованими дітьми та, в зв'язку з цим, серйозно змінені та доповнені програми професійної підготовки педагогів. Таким чином, вивчення теорії та практики підготовки вчителів до роботи з обдарованими дітьми в США дозволить вітчизняній педагогіці використовувати позитивний досвід у цій сфері.

Підготовка вчителів починається з навчання закладах вищої освіти і продовжується протягом усієї професійної діяльності. Одним із важливих моментів у підготовці педагогів є співпраця між ЗВО, школами та громадськими організаціями, і сфера роботи з обдарованими дітьми не є виключенням. **Мета** цієї статті – розглянути особливості взаємодії закладів вищої освіти, шкіл та громадських організацій в контексті підготовки вчителів до роботи з обдарованими дітьми у США.

Виклад основного матеріалу. Партнерство між університетами, які пропонують програми підготовки вчителів і школами дуже часто обмежується практикою студентів. А. Котабіш (A. Cotabish), Д. Дейлі (D. Dailey) та Н. Джексон (N. Jackson) відзначають, що для того щоб сприяти безперервній освіті вчителів, необхідно докласти зусиль до встановлення та розвитку партнерських відносин із загальноосвітніми навчальними закладами, педагогічними факультетами закладів вищої освіти, спеціалістами з конкретних дисциплін, іншим персоналом місцевих шкіл, суспільством у цілому [4, с. 21].

Як правило, відповідальність за підготовку майбутніх учителів уже заздалегідь розділена між закладами вищої освіти та місцевими школами, хоча, на думку А. Котабіш, більш продуктивною була б взаємодія в самому процесі підготовки [2]. У США реформа партнерських відносин між різними організаціями при підготовці вчителів для роботи з обдарованими дітьми починається на рівні університетських програм підготовки таких педагогів, розповсюджується на загальноосвітні навчальні заклади, в яких працюють учителі з обдарованими дітьми і далі охоплює суспільство в цілому, що відбивається в організаційній звітності.

А. Котабіш та Д. Дейлі презентують співпрацю університетів і шкіл символічно у вигляді двох шестерень [2, с. 36]. І хоча університети

представлені як основний ініціатор партнерства, школи також можуть ініціювати таку співпрацю. Але в будь-якому випадку, таке партнерство має ґрунтуватися на ключових рисах якісної підготовки вчителів [3; 9]. На рівні університетів ці риси включають сильну теоретичну підготовку та інтенсивний практичний досвід майбутніх педагогів. Ключові моменти, які враховують американські експерти при ефективній взаємодії університетів і шкіл у процесі підготовки учителів для роботи з обдарованими учнями, такі: постійне вдосконалення навчальних курсів, професійний розвиток учителів під час підготовки в закладах вищої освіти, а також уже працюючи в школі, використовуючи кращий досвід викладання, інноваційні навчальні матеріали та технології; взаємонавчання, оцінювання результатів як практики, так і безпосередньо роботи в аудиторії різними експертами [4 с. 23].

Департамент освіти США пропонує рамку партнерських взаємин у процесі педагогічної підготовки. Згідно цієї рамки, співпраця в педагогічній освіті зосереджується на трьох ключових цілях:

- 1) активізація підтримки партнерських відносин між університетами, місцевими школами та суспільними організаціями та їх ролі в підготовці вчителів;
- 2) організаційні перетворення у партнерських відносинах;
- 3) заходи з офіційного встановлення партнерських відносин [9].

Перша ціль фокусує увагу на підтримці, активізації та інформуванні педагогічної освіти, а також удосконалення стратегій відбору та залучення до роботи професорсько-педагогічного складу в університетах для підготовки майбутніх учителів до роботи з обдарованими дітьми. Установлення партнерських відносин між університетами і школами, які включають стабільну клінічну практику і постійний професійний розвиток, підвищує якість підготовки як майбутніх учителів, так і тих, хто вже працює в школі. Співпраця на

різних рівнях підготовки демонструє, що неперервна підготовка вчителів впливає на результат навчання і розвитку обдарованих дітей [7].

Ефективні вчителі постійно удосконалюють свою базу знань, умінь та можливостей. При відсутності співпраці зі школою підготовка майбутніх учителів, удосконалення їхнього досвіду переважно відбувається «шляхом наставництва в певних сферах і педагогічно змодельованих ситуацій, таких як кейс-метод, рольова гра, що дозволяє майбутнім педагогам вивчати і спостерігати за практичною діяльністю та спробувати втілити у життя свої вміння у ситуаціях, які контролюються» [7, с. 27]. Завдяки партнерським відносинам університету і школи майбутні вчителі можуть «зсередини» бачити особливості роботи з обдарованими дітьми, спробувати себе в якості вчителя, а школи можуть вносити певні рекомендації щодо програм підготовки вчителів у ЗВО до роботи з обдарованими дітьми.

Друга ціль пов'язана безпосередньо з організаційними моментами (аспектами) партнерських відносин між ЗВО та школою. При такому підході відповідальність за підготовку майбутніх учителів до роботи з обдарованими дітьми розділяється між ЗВО та школою. Зміни у змісті курсів, узгодження національних та місцевих стандартів підготовки вчителів, удосконалення професійного розвитку та навчальної практики обговорюються і реалізуються як на рівні університетів, так і на рівні шкіл [10 с. 89-99]. Як правило, партнерство реалізується в таких формах, як навчальна практика під керівництвом педагога-практика, професійний розвиток як майбутніх, так і працюючих педагогів, перегляд і реорганізація методів навчання та оцінювання майбутніх учителів. Ці види партнерської діяльності можуть залучати не тільки представників ЗВО і шкіл, а також різні консультативні органи та інші зацікавлені суб'єкти [9]. Що стосується неперервного

професійного розвитку вчителів-практиків, то партнерство «університет – школа» сприяє розробці сучасних, науковообґрунтованих підходів і стратегій професійного розвитку загалом, і до роботи з обдарованими дітьми зокрема.

Третя ціль спрямовує зусилля на офіційне встановлення партнерських відносин між ЗВО та школами, які зосереджені на постійному та стабільному вдосконаленні якості викладання та підготовки вчителів. Ця ціль ґрунтується на п'яти принципах, які спрямовані на організаційну підтримку, інформаційно-пропагандистську діяльність, залучення ресурсів, розвиток організаційних структур, які підтримують партнерську діяльність, і моніторинг впливу партнерства між ЗВО і школою на інші освітні реформи [4, с. 27].

Таким чином, ці три цілі утворюють рамку розвитку постійних відносин між ЗВО та школою в контексті підготовки вчителів до навчання обдарованих дітей. Ключові моменти цієї рамки забезпечують постійне вдосконалення як підготовки майбутніх учителів у ЗВО, так і професійного розвитку педагогів-практиків.

Для програм підготовки майбутніх учителів до роботи з обдарованими дітьми дуже важливою є безпосередня практика в школі з такими дітьми. Це надає можливість бути впевненими, що молодий учитель у своїй роботі відповідає стандартам підготовки учителів до роботи з обдарованими дітьми. Згідно Стандартам підготовки учителів до роботи з обдарованими і талановитими дітьми (2013 р.), після закінчення спеціальної програми молодий спеціаліст має відповідати таким вимогам:

- 1) бути спеціалістом у питаннях розвитку обдарованих дітей і підготовленим до різних індивідуальних особливостей навчання таких дітей;

2) застосовувати такі стратегії планування і викладання, які спрямовані на підтримку обдарованих учнів;

3) брати до уваги індивідуальні особливості і відповідні навчальні потреби шляхом використання спеціального навчального планування та стратегій;

4) забезпечувати таке навчальне середовище, яке сприяє задоволенню навчальних потреб обдарованих дітей;

5) відбирати та застосовувати різноманітні диференційовані методи і форми формального та неформального оцінювання, які мінімізують суб'єктивність;

6) надавати особливого значення відповідним навичкам спільної діяльності;

7) демонструвати професіоналізм на високому рівні [6].

При партнерських відносинах «університет-школа» студенти постійно проходять практику в школах, залучаються до роботи з обдарованими дітьми. Вони також мають досвід спілкування з адміністрацією школи, родинами обдарованих дітей. Взаємодія зі школою та іншими організаціями сприяє створенню спеціального навчального середовища для підготовки майбутніх педагогів до роботи з обдарованими дітьми. Навчальне навантаження підготовки майбутніх учителів включає не лише практику під час навчального процесу, а і роботу у позанавчальний час.

До програм підготовки вчителів до роботи з обдарованими дітьми окрім професорсько-викладацького складу університетів залучаються й інші зацікавлені у цій справі люди та організації: вчителі-практики, які працюють з обдарованими дітьми, шкільні соціальні педагоги, адміністрація, ті, хто задіяні у програму «Response to Intervention Screening», спеціалісти з певних навчальних дисциплін, заклади, які забезпечують професійний розвиток педагогів, професіонали в галузі

освіти обдарованих дітей і молоді, а також батьки обдарованих дітей. Представники громадськості (місцеві бізнес-компанії, корпорації, некомерційні організації тощо) також виконують важливу роль у забезпеченні можливості розвитку талановитих та обдарованих учнів.

Важливість постійної співпраці між університетами, школами та громадськими організаціями в цілому не може бути переоцінена. Хоча кожен, хто залучений у це партнерство, має обов'язок розвивати і реалізовувати співпрацю один з одним, школи знаходяться в унікальному положенні – вони одночасно забезпечують спеціальну підготовку майбутніх учителів до роботи з обдарованими дітьми (у формі практики), і навчають обдарованих дітей.

А. Котабіш, Н. Джексон та Д. Дейлі описують конкретні приклади співпраці шкіл і університетів. Наприклад, одна з місцевих шкіл шукала можливість організувати економічно вигідні літні програми для вчителів та студентів, які були б зосереджені на навчання технічно обдарованих дітей молодшого шкільного віку. З такою пропозицією школа звернулася до місцевого університету з метою встановлення партнерських відносин, у результаті яких буде розроблена літня програма в якості практики для майбутніх учителів, які націлені на отримання кваліфікації для роботи з обдарованими дітьми. Для створення необхідних умов у змістовому та організаційному плані керівництво місцевої школи та університету спільно звернулися до керівництва фабрики з виробництва обладнання для паперової промисловості для того, щоб заручитися фінансовою та кадровою підтримкою літньої програми. Вони розставили пріоритети на двох моментах: 1) фінансова підтримка, яка полягає в компенсації часткових витрат на реалізацію цієї програми; 2) підтримка людськими ресурсами, яка передбачає залучення інженерів фабрики до спільного викладання на літніх курсах, а також виконання інженерами ролі

наставників для вчителів чи майбутніх учителів у процесі їхнього професійного розвитку. В результаті це партнерство призвело до реалізації спільного навчання (collaborative learning), яке включало в себе спеціалізований механізм спів-викладання інженерами фабрики та вчителями обдарованих дітей, професійний розвиток студентів, яких готують до роботи з технічно обдарованими дітьми, під керівництвом інженерів-практиків [2].

Подібна співпраця спостерігається при взаємодії місцевого бізнесу і шкіл у процесі організації позашкільної роботи з обдарованими дітьми.

Історично програми навчання обдарованих дітей у США ґрунтувались на спільній діяльності, до якої залучалися батьки, члени громад, учителі загальноосвітніх шкіл, інший шкільний персонал. Співпраця з батьками і громадою дає можливість учителям розширити навчальні програми для обдарованих дітей. Така співпраця підтримує вчителів і учнів різними способами. Батьки та члени громади часто відіграють вирішальну роль у розподілі коштів для фінансування різноманітних освітніх програм, у тому числі й для обдарованих школярів. Також консультативні ради місцевих шкіл часто включають до свого складу батьків та членів громад для отримання допомоги в процесі виявлення обдарованих дітей, їх включення до спеціалізованих освітніх програм. У деяких освітніх округах функціонують групи батьків і представників громадськості, які мають зв'язки з державними організаціями.

Учителі загальноосвітніх шкіл також є важливими суб'єктами програм для обдарованих дітей, оскільки саме вони часто першими помічають потенційний таланти в учнях. Хоча в процесі виявлення обдарованих дітей беруть участь більшість учасників освітнього процесу (батьки, члени громади, інший шкільний персонал), саме вчителів загальноосвітньої школи Свонсон (Swanson) називає

«ловцями талантів» [8]. Більш того, вчителі загальноосвітніх шкіл, і ті вчителі, які спеціалізуються на роботі з обдарованими дітьми, розділяють відповідальність за розвиток обдарованих учнів.

Як правило, обов'язки департаментів освіти штатів полягають в інформуванні про закони, що пов'язані з освітою обдарованих, їх виявленню, фінансуванню програм для обдарованих, розробці вимог для отримання ліцензії навчання обдарованих дітей, наданні інформації про освітні програми для обдарованих дітей, про стандарти підготовки вчителів для роботи з такими дітьми. Департаменти деяких штатів пропонують додаткову підтримку для педагогів і родин для роботи з обдарованими дітьми, наприклад, список онлайн ресурсів, які присвячені обдарованим дітям, організація семінарів-практикумів, які спрямовані на професійний розвиток учителів, які працюють з обдарованими дітьми, ознайомлення з університетськими програмами підготовки майбутніх учителів для роботи з обдарованими дітьми. Департаменти освіти штатів співпрацюють з професійними організаціями, які займаються питаннями обдарованих дітей і молоді. Наприклад, департаментом освіти штату Мінесота було оголошено тиждень обдарованої та талановитої молоді з метою продемонструвати важливість програм навчання дітей і молоді. Для результативності цього заходу були задіяні педагоги, батьки, члени громади, представники місцевого бізнесу та промисловості [5].

Департаменти освіти штатів координують спільні освітні програми з іншими організаціями. Наприклад, департаменти транспорту декількох штатів пропонують освітньо-просвітницькі програми: Транспортне та залізничне будівництво та Залізничний транспорт у розвитку учнів початкових класів, які є складовими STEM і спрямовані на розвиток технічно обдарованих учнів. Ці програми також передбачають тренінги

для вчителів, забезпечення їх навчальними матеріалами для роботи з технічно обдарованими дітьми [1].

Департаменти освіти співпрацюють таким чином і з іншими департаментами (наприклад, сільського господарства, енергетики, економічного розвитку, юстиції, фінансів, інформаційних технологій тощо), які також беруть участь у просвітницько-освітніх програм, спрямованих на підтримку та розвиток обдарованих дітей і молоді у певних сферах. Для активізації участі педагогів у таких програмах проводяться спільні наукові конференції, семінари-практикуми, тренінги, які часто відвідують учителі.

У більшості штатів функціонують асоціації освіти обдарованих дітей, до складу яких входять учителі шкіл, університетські викладачі, іноді батьки. Такі асоціації проводять конференції, організовують професійний розвиток учителів, розповсюджують інформацію щодо освіти та розвитку обдарованих дітей і молоді, виступають спонсорами інформаційних заходів. Вони розширюють свою місію, створюючи регіональні консультативні ради, які організовують просвітницько-освітні програми та спільні проєкти для обдарованих дітей і педагогів, які з ними працюють.

З метою пошуку фінансування освітніх програм і проєктів для обдарованих дітей асоціації співпрацюють з бізнесом, промисловістю, некомерційними організаціями. Крім того асоціації освіти обдарованих дітей і молоді співпрацюють із університетами в контексті отримання грантів для професійного розвитку викладачів. Сьогодні доступними є такі гранти: Lexus Eco Challenge Grant, American Honda Foundation Grants for Education, American Psychological Foundation Pre-College Grant, Captain Planet Foundation Grants for Environment, Clorox Power a Bright Future Grant, Lowe's Charitable and Educational Foundation Grants. Отримання грантів дає можливість проявити свої таланти,

підготуватися до вступу до коледжу і майбутньої кар'єри, укріпити свій потенціал [4, с. 37-38].

Висновок. Таким чином, для ефективної підготовки вчителів до роботи з обдарованими дітьми важливу роль відіграють не лише університети, а й школи, громадські організації, бізнес, промисловість тощо, що на практиці демонструє досвід США.

References:

1. *American Association of State Highway and Transportation Officials* (2016). TRAC and RIDES. Retrieved from http://mmsd.transportation.org/trac_rides (2016, 23 March) [in English].
2. Cotabish A., Dailey D. (2016). Using the standards in program development and accreditation: Developing partnership. S. K. Johnsen, J. L. VanTassel-Baska, A. Robinson, A. Cotabish, D. Dailey, J. Jolly, J. Clarenbach, C. M. Adams. *Using the national gifted education standards for teacher preparation*. Waco, TX: Prufrock Press, 35-53 [in English].
3. Council for Accreditation of Educator Preparation (2013). *Standard 2: Rationale*. Retrieved from <http://www.caepnet.org/standards/standard-2/rationale> [in English] (2020, 25 April).
4. Kitano M., Montgomery D, VanTassel-Baska J. L., Johnsen S. K. (2008). *Using the National Gifted Education Standards for Pre-K – 12 Professional Development*. Corwin. 160 p. [in English].
5. *Minnesota Department of Education* (2015). Gifted education. Retrieved from <http://education.state.mn.us/MDE/StuSue/GiftEd> (2015, 12 December) [in English].
6. National Association for Gifted Children and Council for Exceptional Children (2013). *NAGC-CEC teacher preparation standards in gifted education*. Retrieved from <http://www.nagc.org/resources->

publications/resources/national-standards-gifted-and-talented-education/nagc-cec-teacher [in English].

7. National Council for Accreditation of Teacher Education (2010). *Transforming teacher education through clinical practice: a national strategy to prepare effective teachers*. Retrieved from <http://www.ncate.org/LinkClick.aspx?ticket=zzeiB10PK%3d&tabid=715> (2018, 10 October) [in English].
8. Swanson J. (2006). Breaking through assumptions about low-income, minority gifted students. *Gifted Child Quarterly*, 50, 11-25 [in English].
9. United State Department of Education (2006). *Partnership for reform: changing teacher preparation through the Title II HE. Partnership program*. Washington, DC: Author [in English].
10. Zeichner K. (2010). Rethinking of connection between campus courses and field experiences in college-and-university based teacher education. *Journal of teacher education*, 61, 89-99 [in English].

Citation: Ya. Belmaz (2020). PARTNERSHIP BETWEEN UNIVERSITIES, SCHOOLS AND PUBLIC ORGANIZATIONS IN TEACHER PREPARATION FOR GIFTED CHILDREN (US EXPERIENCE). *Innovative Solutions in Modern Science*. 3(39). doi: 10.26886/2414-634X.3(39)2020.4

Copyright: Ya. Belmaz ©. 2020. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.